Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 47, Ağustos 2020, s. 89-107

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.45159>

Doç. Dr. Zülfiye ACAR ŞENTÜRK

Uşak Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler Bölümü, zulfiye.acar@usak.edu.tr

Özgür Can YOLCU

Kocaeli Üniversitesi, Gazetecilik ve Medya Çalışmaları Doktora Öğrencisi,

ozgurcanyolcu@gmail.com

Rafşan Yağmur ÇELİK

ViaWant London Digital Marketing Consultancy– Kurucu, Bağımsız Araştırmacı

rafsanyagmurcelik@gmail.com

“ÇİN HALK CUMHURİYETİ’NE KARŞI NEFRET SÖYLEMİ: EKŞİ SÖZLÜK ÖRNEĞİ”

Özet

İnternetin gündelik yaşamın her alanında yoğun biçimde kullanılmasıyla birlikte bilgi- iletişim teknolojileri çevresinde hızlı değişimler yaşanmıştır. Yeni medya alanlarının ortaya çıkması ve sosyal medya platformlarının çeşitliğinin artmasıyla birlikte kullanıcılar, bilgiye kolay ve hızlı erişim imkânı sağlamışlardır. Bu hızlı erişim imkânı sebebiyle yeni medya ortamlarında nefret söylemi sıklıkla rastlanır hale gelmiştir. Bu çalışmada katılımcı sözlük olan Ekşi Sözlük sitesinde üretilen nefret söylemleri ele alınmıştır. Ekşi Sözlük’te “Çin Halk Cumhuriyeti” başlığıyla açılan entry’de 11-26 Mart 2020 tarihleri arasında yapılan 678 yorumlarla sınırlandırılan çalışma, Çin Halk Cumhuriyeti’ne yönelik yapılan nefret söylemleri incelenmiştir. Çalışmanın amacı, katılımcı sözlük olarak adlandırılan Ekşi Sözlük sitesinin Çin Halk Cumhuriyeti’ne karşı yapılan paylaşımlarında yer alan nefret söylemlerini ortaya çıkarmaktır. Çalışmada yöntem olarak içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bulgular ‘MaxQda’ programıyla tema ve kod oluşturularak incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Çin Halk Cumhuriyeti, Nefret Söylemi, Yeni Medya, Ekşi Sözlük

“HATE SPEECH AGAINST THE CHINESE PEOPLES REPUBLIC: EXAMPLE OF EKŞİ SÖZLÜK”

Abstract

With the intensive use of the Internet in all aspects of everyday life, there have been rapid changes in the vicinity of information and communication technologies. With the emergence of new media areas and the increasing variety of social media platforms, they provided easy and fast access opportunities. Due to this rapid access, hate speech has become common in new media. In this study, hate speech produced in Ekşi Sözlük, which is a participant dictionary, is discussed. In the entry opened under the title of "People's Republic of China" in Ekşi Sözlük, the hate speeches of the People's Republic of China, which was limited to 678 comments made between 11-26 March 2020, were examined. The aim of the study is to reveal the hate speeches in the sharing of Ekşi Sözlük, which is called participatory dictionary, against the People's Republic of China. Content analysis method was used as a method in the study. The findings were examined by creating themes and codes with the 'MaxQda' program.

Keywords: People's Republic of China, Hate Speech, New Media, Sour Dictionary.

GİRİŞ

Nefret kelimesi bireylerin gündelik hayatlarında sıklıkla karşılaştıkları ve kullandıkları kavramlardan birisidir. Bireylerin diğerlerine ya da nesnelere, durumlara karşı olan olumsuz duygularını belirtmek için kullanılan nefret ifadesi farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Genel ifadeyle nefret; “genellikle korku, öfke veya yaralanma hissinden kaynaklanan yoğun düşmanlık ve isteksizlik” olarak tanımlanırken (www.merriam-webster.com), başka bir sözlükte ise; birini ya da bir şeyi şiddetli bir biçimde sevmemek” olarak tanımlanmaktadır (<https://sozluk.gov.tr/>). Genel bir tanımla nefret; “Bir kimsenin kötülüğünü, mutsuzluğunu istemeye yönelik duygu. Tiksini, tiksinti. Bir şeye yönelmiş duygu. Kişilere karşı: Birinin kötülüğünü istemeye varan tutku; yok etme isteğine varan bir yadsıma, bu yüzden nefretin en yüksek derecesi öldürmeyi isteyen nefret olarak adlandırılır. Şeylere (nesnelere) karşı: Sevmeme; uzaklaştırma, ortadan kaldırmayı isteme” biçiminde tanımlanmaktadır (<https://kelimeler.gen.tr/>). Bu ifadelerden yola çıkarak nefreti hedefinde tutan kişi ya da durumdan yoğun bir biçimde hoşlanmama, onu yok etme isteğinin var olması ve onun ortadan kalkmıyorsa kötü bir durumla karşılaşmasını istemek olarak özetlemek mümkündür.

Nefretin birçok duygunun yerine kullanılması ve net bir karşılığının olmaması kendisi hakkında tanımlama çabalarına da neden olmuştur. Aristoteles, Descartes, Spinoza, Hume ve Darwin’in nefreti tanımlama biçimlerine bakıldığında ise; Descartes’ın nefreti, kendisinden çekilme arzusu uyandıran bir nesnenin farkındalığı olarak tanımladığı belirtilmektedir. Spinoza’ya göre nefret, bazı dışsal algı durumlarıyla ortaya çıkan acı (üzüntü)dür. Aristoteles fenomenolojik açıdan ele aldığı nefretin ayırt edici yanının acısız olmasını olmasına dikkati çekmiştir. Hume sevgiyi de nefreti de tanımlamanın mümkün olmadığını savunmuştur çünkü

her ikisi de duyuşsal izlenimlerin içşel yakınlığına indirgenemeyecek ruh halleridir. Darwin ise nefreti, insanın yüzünde kendisini belli etmediğı için özel bir duygu olarak görmüşür (Royzman vd., 2005: 4).

Nefret duyğusunun her insanda olması kaçınılamayacak bir durumdur. Bir deneyiminin sonucunda sevmediğı şey için kişinin ondan nefret ettiğini belirtmesi normal bir durumken nefretin ideolojinin öğesi olduğı durumlarda bireyler kendilerini ve ötekini konumlandırırken ideolojinin belirlediğı sınırları ve değerdirmeleri esas almaktadır (Çayır, 2010: 48). Bu durumda nefret bir duygu olmanın ötesinde ideolojinin bir parçası haline gelmekte ve nefret edilen durumla varlığını güçlendirmekte, anlam kazanmaktadır.

Öyle ki nefret, ideolojinin bir parçası olarak tanımlanıp söylem haline geldiğinde /getirildiğinde ve kullanıldığında toplumsal düzeni bozma yönü de kendiliğinden oluşmaktadır. Bunun sonucu olarak da nefret söylemi, toplumu oluşturan gruplar arasında hiyerarşiden güç alan ve diğerlerini dışlayan ve düşmanlığı ideolojinin doğal bir yapısı haline getirmektedir (Göregenli, 2013: 57). Öte yandan ideoloji, insanların nefret söylemini ve tacizi önlemek ve daha az derecede de olsa ulusal güvenliği korumak için ifade özgürlüğünün sınırlarını kabul etmeye hazır hale gelmelerini etkilemektedir (Carlsson ve Weibull, 2018: 28).

Nefret söylemi ise ırk, ulusal veya etnik köken, din, cinsiyet, cinsel yönelim, yaş, engellilik veya diğer paylaşılan kimliklere açık veya dolaylı olarak atıf yaparak kişi ya da gruplar karşı hoşgörüsüzlüğü ve şiddeti ortaya koyan, aşağılayan veya teşvik eden ifadeye karşı gelmektedir (Reppel ve Shein, 2019: 2).

1. Nefret Söylemi

Nefret söylemi genellikle insanların etnik kökenleri, ırkı, kültürel yapıları ve sahip oldukları özellikleri nedeniyle başkaları tarafından ayrımcılığa neden olan sözlü ifadelere maruz kalmalarıdır. Bu söylemlere neden olan asıl faktörleri ise, milliyetçilik, din, cinsiyet, cinsel yönelim veya engellilik şeklinde gruplandırmak mümkündür. Bununla birlikte, nefret söylemi, Avrupa Konseyi’nin tanımı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında bir mesajın nefret söylemi olarak tanımlanabilmesi için sadece sözel olarak ifade edilmemesi aynı zamanda görüntülerde, videolarda veya çevrimiçi ve çevrimdışı etkinliklerin bütün biçimlerinde farklı türde aktarılan mesajları da içermesi gerekmektedir (De Latour vd, 2017: 31). Çünkü nefret söylemiyle kapsanan alan sadece konuşma biçimleri değil, yazılı olarak aktarılan internet ve kitap gibi ortamlar ile resimlerdir. Ayrıca günlük dilde oluşturulan ifadeler zamanla etkisini yitirse de bazı ifadelerin kullanıldıkları zaman diliminden sonra etkisi uzun süreli olabilmektedir (Waldron, 2012: 37). Nefret söyleminde sıkça karşılaşılan önyargı, ayrımcılık, hoşgörüsüzlük, aşağılama, ırkçılık, milliyetçilik, düşmanlık, hakaret, cinsiyetçilik gibi kavramlar birçok olumsuzluğu beraberinde getirmektedir. Bu kavramların ifadelerde yer alması ise başta adaletsizlik olmak üzere, başkalarının haklarının gasp edilmesi ve barışın zarar görmesine neden olmaktadır (Kırık ve Sönmez, 2015: 88).

Temel çıkış noktası diğerlerine olan nefret gibi nefret söyleminin de önemli bir özelliğı grupları ya da toplumu "ben/biz" şekline dönüştürerek diğerlerini ötekileştirmesidir. Öteki olarak dışarıda kalanları ise toplumun yapısı ve günün şartlarına göre inanç, köken, cinsel tercihler, engeller, azınlıklar, yabancı ya da yoksul olmak gibi özellikler oluşturmaktadır (Özulu, 2015: 22). Nefret söyleminin görüldüğü alanlardan her birinde, bireyleri hedef alarak geliştirilen ve pratiğedökülen; inciten, küçük düşüren, harekete geçiren, alçaltan, dışlayan,

ötekileştiren ve kodlayıcı bir ayrımcılığı hedefleyen her şey nefret söylemini oluşturmaktadır. Bunun sonucu olarak nefret söylemi ırkçılığın da önemli bir boyutunu meydana getirmektedir (Keyman, 2013: 8).

Gücünü potansiyel olarak tehdit altında gören gruplar (iş bulmak için gelen göçmenler, güvensizlik hissi, geçiş dönemleri, ekonominin dengesizleşmesi, kimlik krizleri, vb.), kendilerinden daha güçsüz gruplara saldırmaktadırlar. Bu şekilde ırkçı ifadeler ideolojik olarak tahakküm ilişkilerini rasyonelleştirmeye hizmet etmektedir. Her ne kadar ırkçı ifadeler ağırlıklı olarak iktidara yakın olanlar tarafından kullanılsa da genel olarak egemen olan grupların üyelerinin üye olmayanların ırksal dışlamalarını teşvik edebileceği hem kavramsal olarak mümkün hem de deneysel olarak açıktır (Kaminskaya, 2008: 1).

Avrupa Konseyi’nin Bakanlar Komitesi tarafından yayınlanan nefret söylemi konulu 97(20) sayılı Tavsiye Kararı’nda “nefret söylemi” kavramı; “İrkçi nefreti, yabancı düşmanlığı, Yahudi düşmanlığını veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan ulusalcılık ve etnik merkezcilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ifadesini bulan, dinsel hoşgörüsüzlük dâhil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı başka nefret biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimini kapsayacak şekilde anlaşılacaktır. Bu anlamda “nefret söylemi” muhakkak belirli bir kişiye veya gruba yönlendirilmiş yorumları kapsamaktadır” şeklinde tanımlanmaktadır (<http://ihop.org.tr/>). Bu tanımdan yola çıkarak nefret söylemine neden olan temel faktörün bireylerin kendisinden olmayana karşı hoşgörüsüzlüğünü kendine özgü olumsuz yöntemlerle ortaya koyması şeklinde yorumlamak mümkündür.

Nefret söylemi, kötü niyetli bir konuşmadır ve bireylerin gerçek veya algılanan özellikleri hedef alınmaktadır. Önyargılı ve düşmanca bir şekilde yapılmaktadır. Bunun yanında tehditkar, reddeden, düşmanca ve önyargılı tutumları ifade etmektedir. Bu tutumlar ise başta toplumsal cinsiyet olmak üzere ırk, din, etnik köken, renk, ulusal köken, engellilik veya cinsel tercih gibi konular başta olmak üzere diğer konulara karşı ortaya konulmaktadır. Nefret söylemi ile amaç; söylemi gerçekleştirenlerin hedeflerindeki kişi ya da gruplara zarar vermeyi, onları yok saymayı, taciz edip sindirmeyi, onlara karşı duyarsızlığı ve vahşete başkalarını da ortak etmektir (Cohen ve Almagor, 2011: 1-2). Bu haliyle nefret söylemi aynı zamanda karşı tarafa şiddet uygulamaktır. Psikolojik baskı da şiddet sayıldığından nefret söylemini şiddetin söylemsel biçimi olarak kabul etmek mümkündür (Dijk, 2010: 33).

Oysa eşitlik herkes için insan haklarının temel taşıdır. Nefret söylemi tüm toplumlarda farklı derecelerde ve yoğunluklarda da olsa gerçekleşmektedir. Nefret söylemi, hedeflenen kişinin eşitlik hakkına zarar verdiği gibi ayrımcılığa maruz kalmasına neden olmaktadır. Nefret söylemi gerçekleştirilen kişi ya da gruplar tepkisiz kaldığında, nefret dolu konuşma felakete yol açabilecek hale gelmektedir. Bu durum ise, zamanla toplumun köklerini zayıflatabilecek, toplumsal gruplar arasında bir ayrım yaratabilecek ve sonunda sosyal uyumda ciddi bölünmelere yol açabilecek, önyargı ve nefreti teşvik edecektir (Pálmadóttir ve Kalenikova, 2017: 4). Nefret söyleminin temelinde hoşgörüsüzlük ve tahammülsüzlük yer almaktadır. Bu duygulara ek olarak fazla miktarda aşırılık içerir, bu durum önyargılar için de geçerlidir. Aşırılık ve hoşgörüsüzlük ise adaletsizliğe, diğerlerinin haklarının yok sayılıp gaspına ve tüm bunların sonucunda var olan barış ortamına zarar verip, yok edecek kadar olumsuz bir durumdur (Sosyal Değişim Derneği, 2010: 16).

Birleşmiş Milletler Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi nefret söyleminin (a) ne şekilde olursa olsun, ırksal veya etnik üstünlüğe veya nefrete dayalı tüm fikirlerin yayılması; (b) ırk, renk, inanış veya ulusal veya etnik kökenleri nedeniyle bir grubun üyelerine karşı nefret, hor görme veya ayrımcılığa tahrik; (c) yukarıdaki (b) bendinde bulunan kişi veya gruplara yönelik şiddete yönelik tehditler veya kışkırtma; (d) kişi veya grupların hakaret, alay veya iftira ifadesi veya (b) 'de açıkça nefret veya ayrımcılığa tahrik söz konusu olduğunda, nefret, hor görme veya ayrımcılığın gerekçelendirilmesi; ve (e) ırk ayrımcılığını teşvik eden ve teşvik eden organizasyonlara ve faaliyetlere katılım gibi konuları içerdiğini ifade etmektedir (<http://docstore.ohchr.org/>).

Binark ve Çomu (2012)’nın sınıflandırmasıyla nefret söylemi özetle; siyasal bir düşünceyi ve bu düşüncenin takipçilerini hedef alan Siyasal Nefret Söylemi, kadının aşağılanarak cinsiyetinin ve konumunun ikinci plana atıldığı kadınlara Kadına Yönelik Nefret Söylemi, burada genelde cinsiyetçi ifadeler kullanılmaktadır. Yabancılar ve Göçmenlere Yönelik Nefret Söyleminde yabancılar, göçmenler ve etnik gruplar hedef alınmaktadır. Burada dikkat çeken nokta, farklı etnik grupların toplumda korku ve kaygı kaynağı olarak işaret edilmesidir. Heteroseksüel cinsel kimlik dışındaki cinsel kimliklere sahip kişileri hedef alan söylem ise Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemidir. Farklı dinler ve mezheplere yönelik üretilen söylem İnanç ve Mezhep Temelli Nefret Söylemi iken, fiziksel ya da zihinsel engellilere ya da hastalığına göre bazı birey ve gruplara uygulanan nefret söylemi yine başka bir söylem türüdür.

2. Yeni Medya ve Nefret Söylemi

İnsan hayatının her alanına hükmeden yeni medya teknolojileri ve uygulamaları mesajların hızla yayılması ve kullanıcıların bu mesajların üreticisi haline getirdiği için etkisini her geçen gün arttırmaktadır. Birçok konuda görüşlerin dile getirilmesine imkân veren yeni medya teknolojileri bireylerin kendilerini ifade etmeleri için çeşitli alternatifler sunan platformlardır. Anlık duyguların paylaşılması ile bireyler o an hissettikleri ne varsa başkalarının yorumuna ve bilgisine sunmaktadır.

Bu özelliklerinden hareketle yeni medya kavramını genel olarak interaktif olan, çift yönlü iletişimi kapsayan, geleneksel iletişim araçlarından çok farklı olan dijital medya olarak tanımlamak mümkündür (Logan, 2010: 4). Geleneksel iletişim araçları ile karşılaştırıldığında bireylerin kendilerini ifade ettiği, konuları tartıştığı, yorumlarla konuyu başka boyutlara taşıdıkları görülmektedir. Kullanıcılar geleneksel medyanın tüm fonksiyonlarına yeni medya ortamlarında kendileri içerik oluşturarak katkı sağlamakta, izleyici gruplarına farklı mesaj içerikleriyle ulaşabilmektedirler.

Çevrimiçi nefret söylemi, çevrimdışı yapılan ifadelerden aslında farklı değildir; ancak, çevrimiçi içeriğe ve düzenlemesine özgü bazı belirli özelliklerin yanı sıra zorluklar da vardır. Bunlar ise; kalıcılık, anında birçok yerde paylaşılma ve gizli veya sahte isimlerin kullanılması ve uluslararası paylaşımlar olarak özetlenmiştir. Kalıcı olma özelliği nefret söyleminin uzun süre çevrimiçi ve farklı platformlarda farklı formatlarda kalması ve bunların tekrar kullanılabilmesi ile ilgilidir. Bu anlamda, herhangi bir platformun özelliği konuların ne kadar süre hayatta kalacağını da etkilemektedir. Örneğin Twitter, nefret dolu mesajların hızlı ve geniş bir şekilde yayılmasını kolaylaştırabilecek trend olan konular fikri üzerine inşa edilmiştir, ancak konular göz ardı edildiğinde tartışma da azalmakta hatta bitmektedir. Facebook ise daha uzun

sürelî tartışma konuları için fırsat sunmaktadır. Bununla birlikte, çevrimiçi nefret söylemi içeriği başkaları tarafında paylaşılabılır olma özelliğini korumaktadır, yani bir platformdan kaldırıldığında bile başka bir yerde, muhtemelen aynı platformda farklı bir adla veya farklı çevrimiçi alanlarda kullanılıp paylaşılmaktadır. Nefret söyleminin farklı platformlarda paylaşılabılır olması, geçmişte kamusal ifade ve destek bulamayacak şekilde zayıf formüle edilmiş düşüncelerin artık büyük izleyicilerin görebileceği alanlara gelebileceği anlamına da gelmektedir (Gagliardone vd., 2015: 13-15).

Sosyal medya platformları, bireylere ve (medya) şirketlere, üçüncü bir tarafın yüklediği içeriği depolamalarının yanında, kendi oluşturdukları içerikleri başkaları ile paylaşmalarına imkân veren alanı sağlamaktadır. Bu alanı sağlayanlar, bireylerin ve şirketlerin demokratik bir toplumda çok değerli ve temel haklarından biri olan ifade özgürlüğünü kullanmalarını sağlayan bir altyapı sunmaktadır (www.article19.org.2018:13). Sorun çoğu kez ifade özgürlüğü ile nefret söylemi barındıran mesajların paylaşılmasından da kaynaklanmaktadır. Dahası, nefret söylemi ifade özgürlüğü ile karıştırılmaktadır ve bu ikisi arasında ayırım yapabilmek hayati önem taşımaktadır.

Geleneksel medyada hala nefret söylemlerine karşı konulabilirken, yeni medyanın ortaya çıkışı ile nefret söylemi ile mücadele alanı da genişlemiştir. Yeni medya kullanıcılarına merkezi olmayan, anonim ve etkileşimli yapısı nedeniyle nefret söylemini ve kötü dili kolayca uyarlamak ve yaymak için ideal bir platform sunmaktadır (Alakali vd., 2017:162).

Kullanıcıya sayısız imkân veren yeni medya teknolojilerinin özelliklerini interaktif olma (karşılıklı etkileşim), hipermetinsellik, sanal ağ bağlantısı dijitallik, simülasyon ve sanal olma şeklinde özetlemek mümkündür (Lister vd., 2009: 13).

Nefret söyleminin yeni medya yoluyla yayılması ve sıradan bir hal alması hızlı bir şekilde devam etmektedir. İnternet yoluyla yayılan nefret söylemleri de normal hayatta olduğu gibi birçok alanda gerçekleşmektedir. Bunların başında semitist, anti-semitist, radikal İslamcı, anti-İslam taraftarı, politik ayrımlar yapan dini, politik, ırkçı, transfobik, yabancı, farklı etnik kökenden göçmen ve göçmen kökenlilere karşı örgütlenen anlamında zenofobik, kadınlara karşı nefret duyan anlamında mizojini ve eşcinsel ve eşcinsellik karşıtı olarak da homofobik gibi eylemler gelmektedir (Doğu, 2010: 228).

Nefret söylemi insan haklarıyla ilgili bir çatışmayı da beraberinde getirmektedir. Bu çatışma bireylerin temel haklarından biri olan ifade özgürlüğü ile nefret söyleminin uygulandığı kişi ya da grubun karşılaştığı ayrımcılık atasındadır. Burada esas olan insan haklarından hareketle bir çözüm bulunması ve uzlaşmanın sağlanmasıdır (Karan, 2012: 82). Bu anlamda medyanın da önemli bir sorumluluk üstlenerek toplumu oluşturan farklılıklar arasında anlayış kültürünü oluşturarak hoşgörüsüzlükle mücadelede destek olması önemlidir (Weber, 2009:10).

3. Araştırma Basamakları

3.1. Araştırmanın Problemi

Çalışmada Covid-19 virüsünün ortaya çıktığı ülke olan Çin Halk Cumhuriyeti’ne karşı Türkiye’deki sosyal medya platformları ve forumlarda nefret söylemi gerçekleştirilmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan, Ekşi sözlük olarak adlandırılan platformda paylaşılan yorumlarda Çin Halk Cumhuriyeti’ne karşı yoğun bir biçimde yapılan nefret söylemi çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır.

3.2. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Çalışmanın amacı katılımcı sözlük olarak adlandırılan Ekşi Sözlük sitesinin Çin Halk Cumhuriyeti’ne karşı yapılan paylaşım ve yorumlarında yer alan nefret söylemleri ortaya çıkartılmıştır. Çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

İçerik analizi; “*metodolojik araç ve teknikler bütünü, kontrollü yorum yapma, nesnel, sistematik ve nicel yollardan betimleme, önceden belirlenmiş ölçütlere göre inceleme, anlam çıkarma, açık talimatlara göre nicelleştirme işlemi, niteli nicele dönüştüren bir işlem, kavramların ölçülmesi ve belirli bir anlam çıkarılması için kategorilere ayırma*” şeklinde ifade edilebilmektedir (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 21-22). İçerik analizi yöntemiyle yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: s.227). Belirlenen tarih aralığında Ekşi sözlük sitesinde elde edilen yorumlar MaxQda programıyla temalar oluşturulup alt kodlar verilerek grafik haline getirilmiştir.

3. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada, Covid-19 virüsünün Türkiye’de görüldüğü tarih olan 11 Mart 2020 tarihinde Ekşi Sözlük isimli platformda Çin Halk Cumhuriyeti’i başlıklı entry’ler incelenmiştir. Ekşi Sözlük sitesinde Çin Halk Cumhuriyeti’i başlığıyla 2 bin 800 bin yorum yapılmıştır. Çalışma tarih aralıklarıyla sınırlı tutularak, Covid-19 vakasının Türkiye’de görüldüğü ilk tarih olan 11 Mart 2020 tarihinden itibaren 26 Mart 2020 tarihine kadar yapılan paylaşım ve yorumlar incelenmiştir. Ekşi Sözlük sitesinin Çin Halk Cumhuriyeti’i başlıklı entry’lerde 15 günlük süreçte 678 adet yoruma ulaşılmıştır.

Ekşi sözlük sitesinden ulaşılan 678 yorum MaxQda programıyla temalara ayrılıp alt kodlar verilerek incelenmiştir. MaxQda programıyla belirlenen tema ve kodlar şu şekildedir;

1. *Beslenme Alışkanlıklarına Yönelik Nefret Söylemi*
2. *Kültüre Yönelik Nefret Söylemi*
3. *Dış Görünüşe Yönelik Nefret Söylemi*
4. *Ulus ve Irka Yönelik Nefret Söylemi*
5. *Yönetim Şekline Yönelik Nefret Söylemi* gibi temalar oluşturulmuştur.

Bu temaların alt kodları;

1. *Aşağılama/Hakaret*, 2. *Savaş/Düşmanlık*, 3. *Benzetme*, 4. *Yok sayma*, 5. *Aleni Küfür*, 6. *Ulus Karşılaştırması* gibi kodlar ile yorumlar sınıflandırılmıştır.

3. 4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın temel varsayımları şu şekildedir;

1. Çalışmada ele alınan yorumlarda Çin Halk Cumhuriyeti’ne karşı nefret söylemleri bulunmaktadır.

2. Yorumlarda virüsün nedeni olarak Çin kaynak gösterilerek bununla ilgili mesajlar paylaşılmıştır.

3. Paylaşımlar ülkenin kültürü, fiziksel özellikleri ve alışkanlıklarına kadar birçok konuda olumsuzluk içermektedir.

5. Bulgular

Çalışmada Ekşi Sözlük sitesinde 11 Mart 2020 tarihinden 26 Mart 2020 tarihine kadar yapılan paylaşımlar ve yorumlar incelenmiştir. Ekşi Sözlük sitesinin Çin Halk Cumhuriyeti’i başlıklı entry’leri incelendiğinde 15 günlük süreçte 678 adet yoruma ulaşılmıştır. Bu yapılan yorumların içinde nefret söylemi içermeyen 120 yorum araştırmanın dışında tutulmuştur. Nefret söylemi içeren paylaşım ve yorumlar MaxQda programı içinde temalar haline getirilip alt kodlar belirlenerek kodlanmıştır. Ele alınan yorumlarda birçok nefret söylemi bir arada verildiği için yorum ve paylaşımlar birden fazla kod ile değerlendirilmiştir.

Çalışmada ele alınan yorumlar toplam 705 nefret söylemi koduyla sınıflandırılmıştır. En fazla kodlama Ulus ve Irka Yönelik Nefret Söylemi (427 kod) tema başlığında görülmüştür. En az kodlama ise 22 kodla Kültüre Yönelik Nefret Söylemi tema başlığı olmuştur. Sırasıyla tema başlıkları içinde kullanılan kodlar şu şekildedir;

1. Ulus ve Irka Yönelik Nefret Söylemi: 427
2. Beslenme Alışkanlıklarına Yönelik Nefret Söylemi :119
3. Yönetim Şekline Yönelik Nefret Söylemi: 110
4. Dış Görünüşe Yönelik Nefret Söylemi: 27
5. Kültüre Yönelik Nefret Söylemi: 22

İncelenen temaların alt kodlarına bakıldığında en fazla nefret söylemi Ulus ve Irka Yönelik Aşağılama/Hakaret söylemi alt kodu 139 kez kullanılmıştır. İkinci sırada ise nefret söylemi Ulus ve Irka Yönelik Aleni Küfür söylem kodu vardır ve bu kod 107 kez kullanılmıştır. Ele alınan yorumlarda Kültüre Yönelik Yok Sayma- Savaş/Düşmanlık söylemleri ve Dış Görünüşe Yönelik Yok Sayma söylem kodlarına rastlanılmamıştır. Çalışmada ele alınıp incelenen tema başlıklarının her biri kendi alt kodları içinde değerlendirilmiş ve yüzdelik dilimi bu şekilde alınmıştır.

5. 1. Beslenme Alışkanlıklarına Yönelik Nefret Söylemi:

Tablo 1: Beslenme Alışkanlıklarına Yönelik Nefret Söylemi Kodları

Beslenme alışkanlıklarına yönelik nefret söylemi, yorumlar içinde 119 defa kodlanmıştır. Beslenme alışkanlığına yönelik nefret söylemi başlığıyla kodlanan alt kodlardan en fazla 44 kodla aşağılama/ hakaret söylem kodu yer almaktadır. İkinci sırada ise 41 defa kodlanan aleni küfür söylemi kullanılmıştır. Savaş/düşmanlık söylemi ve yok sayma söylem kodları 6 defa kullanılmıştır.

Çalışmada, beslenme alışkanlığına yönelik benzetme söylem kodu 13 defa, ulus karşılaştırması kodu ise 9 defa kullanılmıştır.

Tablo 2: Beslenme Alışkanlıklarına Yönelik Nefret Söylemi Yüzdelik Oranları

Beslenme alışkanlığına yönelik nefret söylemi başlığıyla kodlanan alt kodların yüzdelik oranları verilmiştir. Yüzdelik oranları şu şekildedir;

Beslenme alışkanlığına yönelik aşağılama/ hakaret söylemi %37,0, aleni küfür söylemi %34,5, benzetme söylemi %10,9, ulus karşılaştırması söylemi %7,6, savaş/düşmanlık söylemi %5,0 son olarak yok sayma söylemi %5,0 olarak değerlendirilmiştir. Oranlara bakıldığında beslenme alışkanlığına yönelik nefret söylemi tema başlığı içinde yer alan alt kodlardan en fazla aşağılama/hakaret söylemi kullanılmıştır. Yok sayma söylemi ile savaş/düşmanlık söylemleri eşit şekilde dağılmıştır.

Beslenme alışkanlıklarına yönelik nefret söylemiyle ilgili yapılan yorumlara aşağıdaki örnekleri vermek mümkündür;

“kurtarin kendinizi” isimli ekşi sözlük yazarının; “saçma sapan bir beslenme anlayışı olan; kedi köpek, yarasa ne bulursa yiyen, it gibi üreyen ve sadece hayvanlara değil doğu türkistan türkleri’ne de zulüm ve asimilasyon uygulayan baş belası ülke. masum hayvanlara ve insanlara uygulanan zulmün ve şiddetin faturasını tüm dünya ödemek zorunda mı?”¹

“poison pill” isimli ekşi sözlük yazarı; “yayılma ülkelerinde gerileyince tekrardan kedi köpek eti satan dükkanları açmışlar. bunların pis boğazları yüzünden basımıza daha ne işler acılacak kimbilir.”

“serbest vuruş almanların” isimli ekşi sözlük yazarı; “yemek kültürüyle tiksinti uyandıran bir ülkeden bahsediyoruz. az önce, wuhan dışında vaka görülmediği için kutlama yaptıklarını öğrenmemle beraber sinirlerim hepten zıpladı.”

“nickimegore” isimli ekşi sözlük yazarı; “yeni dünya düzeninin dominant oyuncusu köpekleri canlı canlı pişirip yiyen çinliler mi olacakmış”

“olmaz böyle ama” isimli ekşi sözlük yazarı; “virusun nedeni beslenme alışkanlıkları, hijyen eksikliği ve bunun benzeri nedenler ise, tüm dünyaya maddi ve manevi tazminat ödemek zorunda olan ülke.”

5. 2. Kültüre Yönelik Nefret Söylemi

Çalışmada ele alınan tema başlıklarından en az nefret söylem kodu bulunan başlık olarak değerlendirilmiştir. Kültüre yönelik nefret söylemi başlıklı tema içinde toplam 22 kod kullanılmıştır. Ele alınan 678 yorum içinde kültüre yönelik nefret söylemine fazla rastlanılmamıştır. Kültüre yönelik nefret söylemi başlığından en fazla kullanılan aşağılama/hakaret söylemi gelmektedir. Değerlendirme kapsamı içine alınan yorumların kod grafiği şu şekildedir;

Tablo 3: Kültüre Yönelik Nefret Söylemi Kodları

¹ Araştırmanın analiz kısmında eksisozluk.com sitesinden edinilen yazar isimleri ve yorumları tırnak içerisinde gösterilip italik yazılan alıntılar içeriğe dokunulmaksızın birebir eklenmiştir. Bu metinlerde yer alan imla hataları ve anlatım bozuklukları sitedeki yazarlara aittir.

Kültüre yönelik nefret söylemi başlığıyla altından en çok kullanılan (15) alt kod aşağılama/ hakaret söylemi olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci sırada ise 4 kodla benzetme söylemi kullanılmıştır. Kültüre yönelik aleni küfür 2 kez yer alırken, savaş/ düşmanlık ve yok sayma kodları ele alınan yorumlar içinde hiç kullanılmamıştır. Çalışmada, kültüre yönelik ulus karşılaştırma söylem kodu 1 defa kullanılmıştır.

Tablo 4: Kültüre Yönelik Nefret Söylemi Yüzdelik Oranları

Kültüre yönelik nefret söylemi başlığıyla kodlanan alt kodların yüzdelik oranları verilmiştir. Yüzdelik oranları ise aşağıdaki gibidir;

Kültüre yönelik aşağılama/ hakaret söylemi %68,2, benzetme söylemi %18,2, aleni küfür söylemi %9,1, ulus karşılaştırması söylemi %4,5, savaş/düşmanlık söylemi %0,0 son olarak yok sayma söylemi %0,0 olarak değerlendirilmiştir.

Kültüre yönelik nefret söylemiyle ilgili yapılan yorumlara örnek vermek gerekirse;

“cykacyka” isimli ekşi sözlük yazarı; “*orul orul o... ç.... Sizin ben kültürünüzü*”²

“fakabasan” isimli ekşi sözlük yazarı; “*1.5 milyar insan 7 milyar insanın hakkını gasp ediyor ve tehlike saçıyor. bunu yaparken de iğrenç kültürlerinden vazgeçmiyorlar. derhal bütün dünya ülkelerinin ortak bildiri yayınlayıp yaptırım uygulaması gerekiyor.*”

“macenas” isimli ekşi sözlük yazarı; “*kocakarı ilaçlarından bozma bir kültürleri var. her s... yemeleri bu yüzden. bu kültür de fakirlikten ileri geliyor. bu ortaçağ kafasıyla süper güç olacakları kanaatini kimden edinmişlerse çok pis trolenmişler. olan azınlıklara oluyor.*”

“galata001” isimli ekşi sözlük yazarı; “*1000 lerce yıldır böyleydiler. samimi ve masum görünen yüz yapıları en büyük kalkanları olmuştur. yenemedikleri hükümdar ve beyleri zehirlemeleri ile ünlü olmuşlardır. asırlar boyu çinlileri tanımlayan en iyi 3 kelime: güler yüzlülük, sinsilik, acımasızlık.*”

“rahatsızinsan” isimli ekşi sözlük yazarı; “*canlı robotların yaşadığı ülke. ayrıca 5 büyükten biriymiş. beş büyükten biri yarasa yer mi yahut pangolin yer mi. pislikten oluşan kültür yapacak bişey yok*”

² “.....” kısmında ağır küfür içerdiğinden yorumlar birebir verilmemiştir.

5. 3. Dış Görünüşe Yönelik Nefret Söylemi

Dış görünüşe yönelik nefret söylemi başlıklı tema, en az kodlamanın yapıldığı ikinci başlık olarak değerlendirilmiştir. Yorumlar içinde dış görünüşe yönelik nefret söylemi başlığıyla toplam 27 kez kodlama yapılmıştır. İncelenen yorumlar içinde dış görünüşe yönelik yok sayma söylemine rastlanılmamıştır. Değerlendirme kapsamı içine alınan yorumların kod grafiği şu şekildedir;

Tablo 5: Dış Görünüşe Yönelik Nefret Söylemi Kodları

Dış görünüşe yönelik nefret söylemi başlığıyla ele alınan yorumlarda en çok kullanılan söylem, 13 kodla aşağılama/ hakaret söylemi olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci sırada ise 9 defa kullanılan aleni küfür kodu kullanılmıştır. Dış görünüşe yönelik ulus karşılaştırması söylem kodu 2 defa kullanılmıştır. Savaş/ düşmanlık ve benzetme kodları birer kez kullanılmıştır. Çalışmada dış görünüşe yönelik yok sayma söylem koduna rastlanılmamıştır.

Dış Görünüşe Yönelik Nefret Söylemi

Tablo 6: Dış Görünüşe Yönelik Nefret Söylemi Yüzdelik Oranları

Dış görünüşe yönelik nefret söylemi başlığıyla kodlanan alt kodların yüzdelik oranları verilmiştir. Dış görünüşe yönelik aşağılama/hakaret söylemi %48,1, aleni küfür söylemi %33,3, ulus karşılaştırması söylemi %11,1, benzetme söylemi %3,7, savaş/düşmanlık söylemi %3,7 son olarak yok sayma söylemi %0,0 olarak değerlendirilmiştir. Dış görünüşe yönelik nefret söylemi

temasından ele alınan alt kodlar grafiğinde görüldüğü gibi en fazla oran aşağılama/hakaret söyleminde görülmektedir. Savaş/düşmanlık ve yok sayma söylemleri eşit şekildedir.

Dış görünüme yönelik nefret söylemiyle ilgili yapılan yorumların birkaçı şu şekildedir;

“oneem” isimli ekşi sözlük yazarı; *“ben bunların a... afedersiniz. bacak kadar boyları ile dünyanın altını üstüne getirdiler.”*

“ellincikattandusenadam” isimli ekşi sözlük yazarı; *“bekleyin kardeşlerim. kininizi diri tutun. bu muhabbet geçtikten sonra bedelini er ya da geç ödeyecekler. allahım'a jesus'a şükler olsun ki trump başkanım döneminde yaşandı bu hadise. kaçacak delik arayacak cüçük boylu chan chonlar”*

“velon” isimli ekşi sözlük yazarı; *“ırkçılık olarak algılanmasın lütfen bu ülke yüzünden çekik gözlü görmek istemiyorum artık.”*

“bevankesss” isimli ekşi sözlük yazarı; *“dikkat ederseniz çinliler öyle çok fazla iri yapılı uzun boylu değiller. zayıf ve kısa insanlar çünkü protein bakımından güçlü besinler almıyorlar. et yeme gibi kültürel bi yapıları, alışkanlıkları yok. ama son yıllarda gelişen ve değişen dünyada onlar da değiştiler ve protein ağırlıklı beslenme için ete yöneldiler. bunu bilinçli yaptıkları düşünülmüyor. örneğin kürter çok fazla etli yemek tüketirler ama bunu protein ihtiyacı için bilinçli yapmıyorlar, kültürel alışkanlık. çinde de son yıllarda arttı bu.”*

5. 4. Ulus ve Irka Yönelik Nefret Söylemi

Çalışmamızda ele alınan tema başlıklarından en fazla nefret kodu bulunan başlık olarak değerlendirilmiştir. Ulus ve ırka yönelik nefret söylemi başlıklı tema içinde toplam 427 nefret söylem kodu kullanılmıştır. Ele alınan yorumlar içinde ulus ve ırka yönelik aşağılama/hakaret yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür. İkinci sırada ise ulus ve ırka yönelik aleni küfür yorumlarına rastlanılmıştır. Ulus ve ırka yönelik nefret söyleminin kodları şu şekildedir;

Tablo 7: Ulus ve Irka Yönelik Nefret Söylemi Kodları

Ulus ve ırka yönelik nefret söylemi başlığıyla kodlanan alt kodlardan en çok kullanılan 139 kodla aşağılama/hakaret söylem kodu olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci sırada ise 107 kodla aleni küfür söylem kodu kullanılmıştır. Ulus ve ırka yönelik savaş/düşmanlık söylemi 84 defa kodlanmıştır. Benzetme söylem kodu 41 defa kodlanırken alt kod içinde yer alan ulus

karşılaştırması kodu ise 35 defa kodlanmıştır. Çalışmamızda ulus ve ırka yönelik yok sayma söylem kodu 21 kez kullanılmıştır.

Tablo 8: *Ulus ve Irka Yönelik Nefret Söylemi Yüzdelik Oranları*

Ulus ve Irka yönelik nefret söylemi başlığıyla kodlanan alt kodların yüzdelik oranları aşağıda ifade edildiği gibidir;

Ulus ve ırka yönelik aşağılama/ hakaret söylemi %32,6, aleni küfür söylemi %25,1, savaş/düşmanlık söylemi %19,7, benzetme söylemi %9,6, ulus karşılaştırması söylemi %8,2, son olarak yok sayma söylemi %4,9’dur. Ele alınan yorumlarda en fazla nefret söylemi kodunun bulunduğu tema başlığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kod grafiğinde en fazla nefret söylemi kodu bu başlık altında toplandığı görülmüştür. Yüzdelik oranlara bakıldığında en fazla yüzdelik bölüm ulus ve ırka yönelik aşağılama/ hakaret söylemi, en az yüzdelik oran ise yok sayma söylemidir.

Ulus ve ırka yönelik nefret söylemiyle ilgili yapılan yorumlara örnek vermek gerekirse;

“west thrace” isimli ekşi sözlük yazarı; “*hindistan,endonezya ve vietnam ile beraber tecrit ve ambargo uygulanmasi gereken ulke .*”

“wild pear” isimli ekşi sözlük yazarı; “*amerika şunları haritadan silse gram üzülmem. insan olduklarından bile şüpheleniyorum. dünyanın baş belaları.*”

“benbunubiliyomya” isimli ekşi sözlük yazarı; “*dünyanın virüsüdür. bu insanlarda vicdan yoktur. her türlü kötülüğü bekleyebilirsiniz. bunların büyük güç olduğu dünyada insanlar sefalet ve felaket içinde yaşar. o yüzden çok şükür abd gibi çıkarıcı ama nispeten vicdan sahibi ülkeler başı çekiyor. bunların bir küçük kardeşi rusyadır, az bir farkla bunlar onlardan daha çok o.... ç... dur. dünyada en sevmediğim millet bunlardır, araplar yanlarında melek kalır.*”

“bigulucukbisikoy” isimli ekşi sözlük yazarı; “*sayın müteahhit donald trump tarafından haddi bildirilecek olan komünist ülke. 21. yüzyılın kürşad’ı sensin be adam.*”

“book writer” isimli ekşi sözlük yazarı; “*süper güç değilken başımıza bu belaları açan ülke güçlense neler olur bir düşünün bunlar abd gibi olsa hepimizi köle yapardı nefretimsin çin tez zamanda yok olun.*”

5. 5. Yönetim Şekline Yönelik Nefret Söylemi

Yönetim şekline yönelik nefret söylemi başlıklı tema başlığı içinde toplam 110 kod kullanılmıştır. En fazla kullanılan nefret söylemi 49 kod ile yönetim şekline yönelik aşağılama/hakaret söylem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu başlık içinde en az kullanılan nefret söylem kodu ise 5 kod ile yok sayma söylemi gelmektedir. Yönetim şekline yönelik kod grafiği aşağıdaki gibidir;

Tablo 9: Yönetim Şekline Yönelik Nefret Söylemi Kodları

Yönetim şekline yönelik nefret söylemi başlığıyla kodlanan alt kodlardan en çok kullanılan nefret söylemi 49 kodla aşağılama/ hakaret kodu olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci sırada ise en fazla kullanılan nefret söylemi, 20 kez kullanılan kodla benzetme söylem kodu kullanılmıştır. Ulus karşılaştırması söylemi 15 kez, aleni küfür söylemi 13 kez kodlanmıştır. Yönetim şekline yönelik savaş/ düşmanlık söylem kodu 8 kez kodlanmıştır. Çalışmada yönetim şekline yönelik yok sayma söylem kodu ise 5 kez kullanılmıştır.

Tablo 10: Yönetim Şekline Yönelik Nefret Söylemi Yüzdelik Oranları

Yönetim şekline yönelik nefret söylemi başlığıyla kodlanan alt kodların yüzdelik oranları verilmiştir. Yüzdelik oranları aşağıda ifade edildiği gibidir;

Yönetim şekline yönelik aşağılama/hakaret söylemi %44,5, benzetme söylemi %18,2, ulus karşılaştırması söylemi %13,6, aleni küfür söylemi %11,8, savaş/düşmanlık söylemi %7,3, son olarak yok sayma söylemi ise %4,5 olarak verilmiştir.

Yönetim şekline yönelik nefret söylemiyle ilgili yapılan birkaç yorumu örnek olarak vermek gerekirse;

“kalpacikdeniz” isimli ekşi sözlük yazarı; *“sevmiyorum arkadaş böyle iran, rusya, çin gibi totaliter ülkeleri. hep bir şeyleri saklama çabaları, hep sürekli diktatörlüğe yakın yönetim şekilleri, sürekli baskıcı olmaları rahatsızlık veriyor bana.”*

“hass” isimli ekşi sözlük yazarı; *“her diktatörlük gibi insan hayatını hiçe sayan bir devlet. ilk başlarda salgını saklamaya çalışmaları ve bu süreçte vatandaşlarının avrupa başta diğer ülkelere seyahatine izin vermeleri kötü niyettir. bu panik ve salgın yavaşladıktan sonra bu devleti yönetenlerin kınanması ve uluslararası mahkemelerde yargılanmaları gerekir.”*

“malheiros” isimli ekşi sözlük yazarı; *“covid-19’u dünyaya yaydılar ve resmen dünya ekonomisinin içine ettiler. şimdi de virüsü güya yendiklerini söylüyorlar ve maske çıkarma videolarını, doktor uğurlama videolarını pişkin pişkin yayınlıyorlar. ya çin ekonomisi daha fazla zarar görmesin, siparişler durmasın diye yalan söylüyorlar, ya da gerçekten yüzsüz bir yönetime ve topluma sahipler...”*

“karelya” isimli ekşi sözlük yazarı; *“totaliter bir ülke. yok şöyle önlem, yok efendim böyle acayip iyiymiş falan hepsi hikaye. binlerce yıllık insanlık tarihinde gelinen nokta çin ise kalsın.”*

“bugezegendendegilim” isimli ekşi sözlük yazarı; *“dünyaya özür borcu olan, dünyanın maddi ve manevi tüm zararını karşılaması gereken, kapalı devre, kapitalist ülkeden daha vahşi kapitalizmle yönetilen ülke.”*

SONUÇ

Sosyal platformlar içinde etkili bir kullanıcı ağına sahip olan ve katılımcı sözlük olarak nitelendirilen Ekşi Sözlük sitesi içinde Çin Halk Cumhuriyeti’ne yönelik yapılan nefret söylemlerini ortaya koymak amacıyla Ekşi Sözlük’te 11 Mart-26 Mart 2020 tarihleri arasında Çin Halk Cumhuriyeti başlığı altında yapılan 678 yorum incelenmiştir. İncelenen yorumlarda nefret söylemi içermeyen yorum ve paylaşımlar araştırmaya dahil edilmemiştir. Çalışmada içerik analizi yönetimi kullanılarak MaxQda programıyla ekşi sözlük sitesinden alınan yorumlar öncelikle dört temaya ayırıp, alt kodlar belirlenerek incelenmiştir. Bir yorum içinde birden fazla nefret söylemi bulunduğu için yorumlar bazı durumlarda program sayesinde birden fazla kod ile kodlanmıştır. Araştırmaya konu olan Çin Halk Cumhuriyeti nefret söylemi ile ilgili sonuçlar değerlendirildiğinde en yoğun nefret söyleminin 427 nefret koduyla Ulus ve Irka yönelik yapıldığı bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca en az nefret söyleminin 22 nefret koduyla kültüre yönelik yapıldığı da bir diğer önemli bulgudur.

Ele alınan yorumlar içinde az kodlamanın yapıldığı ikinci başlık olarak 27 nefret koduyla dış görünüşe yönelik nefret söylemi gelmektedir. İncelenen diğer başlıklar içinde kullanılan nefret kodları beslenme alışkanlığına yönelik nefret söylemi 119 kod kullanılmışken, yönetim şekline yönelik 110 nefret kodu kullanıldığı görülmektedir.

Çalışmada ele alınan yorumlarda 139 kez ulus ve ırka yönelik aşağılama/hakaret yapılan nefret söylemi en sık kullanılan söylemdir. Ardından ise 107 kod ile ulus ve ırka yönelik aleni küfür gelmektedir. Ekşi sözlük sitesinde ele alınan yorumlar içinde kültüre yönelik savaş/düşmanlık söylemiyle yok sayma söylemleri kullanılmadığı görülmektedir. Tema başlıkların ortak özelliği ise her bir başlıkta aşağılama/hakaret söyleminin yoğun olarak kullanılmasıdır.

Ulus ve ırka yönelik savaş/ düşmanlık söylemi 84 defa kullanılırken ulus karşılaştırma kodu 35 defa kullanılmıştır.

Ekşi sözlük sitesinde incelenen yorumlarda en fazla ulus ve ırka yönelik nefret söylemi kullanılmıştır. Yorumlar genel olarak Çin Halk Cumhuriyeti’nin Covid-19 virüsünü bilerek dünyaya yaydığını, süper güç olmak için kendi milleti öldürebileceği, samimi bir devlet olmadığı vb. yorumlarda sıkça ifade edilmiştir. Çin Halk Cumhuriyeti’nin totaliter bir devlet olduğu belirtilerek Kuzey Kore, Küba, Vietnam gibi dışa kapalı devletlerle karşılaştırılmıştır. Beslenme alışkanlıkları üzerinden Hindistan, Asya ülkeleri gibi nüfus yoğunluğu çok olan devletlerle karşılaştırılmıştır. Ele alınan yorumlarda ulus ve ırka aleni küfür söylemi yoğun olarak kullanılmıştır. Yorumlarda görülen bir diğer nokta ise savaş/düşmanlık söyleminin yoğun biçimde tekrarlanmasıdır.

İncelenen yorumlarda her tema başlıklarının çoğunda yoğun olarak aşağılama/hakaret söylemine rastlanılmıştır. Ayrıca Ekşi sözlük paylaşım ve yorumlarında aleni küfür nefret söyleminin de yine yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Araştırma kapsamı içinde incelenen yorum ve paylaşımlarda beslenme alışkanlığına yönelik savaş/düşmanlık söylemi ile beslenme alışkanlığına yönelik yok sayma söylemi eşit şekilde kullanıldığı görülmektedir. Araştırmada ele alınan paylaşım ve yorumlarda kültüre yönelik savaş/düşmanlık söylemi ve yok sayma söylemleri kullanılmamıştır. Ayrıca dış görünüme yönelik yok sayma söylemi de yorumlarda nefret söylem ifadesi olarak kullanılmamıştır. Sonuç olarak, Ekşi sözlük sitesinde kullanıcıların anonim isimlerle yorum yapmasından dolayı yazılan nefret içerikli yorum ve paylaşımlar çok daha kolay üretilmekte hızlı şekilde yayılmaktadır. Yeni medya alanlarında nefret söylemleri bir dizi çalışma ve yönetmeliğe rağmen artarak devam ettiği ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

- Alakali T. T., Faga, H., P., Mbursa, J., (2017). "Audience Perception of Hate Speech and Foul Language in the Social Media in Nigeria: Implications for Morality and Law," Academicus International Scientific Journal, Entrepreneurship Training Center Albania, issue 15, 166-183,
- Binark, M. Çomu, T. (2012). Sosyal Medyanın Nefret Söylemi için Kullanılması İfade Özgürlüğü değildir! <https://yenimedya.wordpress.com/> adresinden erişildi.
- Carlsson, U. ve Weibull, L. (2018). Freedom of Expression in the Digital Media Culture A study of public opinion in Sweden, European Journal of Communication, 1-39. <https://www.nordicom> adresinden erişildi.
- Cohen, A.R. (2011). Fighting Hate and Bigotry on the Internet. *Policy & Internet*, 3(3), 89–114.
- Çayır, K. (2010). Ayrımcılığın Sosyolojisi ve Türkiye Toplumu. A. Çavdar ve B. A. Yıldırım (Ed.), *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi* içinde (ss. 45–54). İstanbul: Uluslararası Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- De Latour, A., Perger, N., Salaj, R., Tocchi, C. ve Viejo Otero, P. (2017). “We Can! Taking Action against Hate Speech Through Counter and Alternative

- Narratives.” France: Council of Europe. <https://rm.coe.int/wecan-eng-final-23052017-web/168071ba08> adresinde erişildi.
- Doğu, B. (2010). Sanal nefret pratikleri: İnternet’te nefret söylemi ve karşı örgütlenmeler. Tuğrul Çomu (Yayına Hazırlayan), *Yeni Medyada Nefret Söylemi* içinde (ss. 223-252). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- <https://eksisozluk.com/>
- Gagliardone, I., Danit G., Thiago A. & Gabriela M. (2015). Countering Online Hate Speech. France. UNESCO Publishers.
- Göregenli, M. (2013). Nefret Söylemi ve Nefret Suçları. M. Çınar (Ed.) *Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar* içinde (ss. 57-75). İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- [\(https://eksisozluk.com/\)](https://eksisozluk.com/)
- [\(https://sozluk.gov.tr/\)](https://sozluk.gov.tr/).
- [\(https://kelimeler.gen.tr/\)](https://kelimeler.gen.tr/).
- [\(http://ihop.org.tr/\)](http://ihop.org.tr/).
- Karan, U. (2012). Nefret İçerikli ifadeler, İfade Özgürlüğü ve Uluslararası Hukuk. Yasemin İnceoğlu (Der.), *Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları* içinde (ss.81-102). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kelemen, G., Rad, D., Edgar D., Roxana M., Anca E., Evelina B. (2019). Revenge and Ignorance as Weapons of Hate Speech Journal Plus Education, ISSN: 1842-077X, E-ISSN (online) 2068-1151 Vol XXV, No. 2, 132-136.
- Keyman, F. (2013). Nefret Söylemi, Nefret Suçu, Demokrasi ve Birlikte Yaşama: Türkiye Örneği, Mahmut Çınar (Ed.), *Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar* içinde (ss. 7–13). İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Kırık, A. M., & Sönmez, G. (2015). Seçim Kampanyalarında Nefret Söylemi: 2014 Yerel Seçim Kampanyalarında Parti Liderlerinin Açık Hava Konuşmaları, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 38, 91-108.
- Langton, R. (1993). Speech Acts and Unspeakable Acts, *Philosophy and Public Affairs*, 22, 295-330.
- Lister, M., Dovey, J., Giddings, S., Grant, I. & Kelly, K. (2009). New Media: A Critical Introduction. Second Edition. Oxon: Routledge.
- Logan, R. K. (2010). *Understanding New Media: Extending Marshall McLuhan*. New York: Peter Lang Publishing.
- Öztekin, H. (2015). Yeni Medyada Nefret Söylemi: Ekşi Sözlük Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 925-936.

- Pálmadóttir, J. A. & Kalenikova, I. (2017). Hate speech; an overview and recommendations for combating it, http://www.humanrights.is/_adresinden_erişildi.
- Reppell, L., & Shein E., (2019). Disinformation Campaigns and Hate Speech: Exploring the Relationship and Programming Interventions, *International Foundation for Electoral Systems*. https://www.ifes.org/_adresinden_erişildi.
- Royzman, E. B., McCauley, C. & Rozin, P. (2005). From Plato to Putnam: Four Ways to Think About Hate. J. R. Sternberg (Eds.), *The Psychology of Hate* in (ss. 3–35). Washington: American Psychological Association.
- Self-regulation and ‘hate speech’ on social media platforms, (2018) https://www.article19.org/wp-content/uploads/2018/03/Self-regulation-and-%E2%80%98hate-speech%E2%80%99-on-social-media-platforms_March2018.pdf. adresinden erişildi.
- Sosyal Değişim Derneği. (2010). *Ulusal Basında Nefret Suçları: 10 Yıl, 10 Örnek*. İstanbul: Yön Matbaası.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, A. E. (2001). *İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. Ankara: Epsilon Yayınları.
- Özulu, S. (2015). Nefret Dili ve Siyaset. M. Akpınar (Ed.), *Nefret Söylemi ve Siyaset* içinde (ss.17-89). İstanbul: Ufuk Yayınları.
- Van, D. (2010). Söylem ve İktidar: Eleştirel Söylem Katkıları, A. Çavdar ve A. Yıldırım (Ed.), *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi* içinde (ss. 9-44). İstanbul: Uluslararası Hrant Dink Vakfı Yayınları
- Weber, A. (2009). *Nefret Söylemi El Kitabı*. (M. Çulhaoğlu Çev.) Avrupa Konseyi Yayınları.
- (www.merriam-webster.com),
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.